

INTRESSANT FAKTA OM VÅR OMVÄRLD KOPPLAT TILL SKOLANS KURS- OCH ÄMNESPLANER

Bild: [Lusi](#)

Uppdaterad
version!

DEMOKRATI OCH DIKTATUR

Version: 2.00

DEMOKRATI OCH DIKTATUR

Målgrupp: Grundskolans senare år och gymnasiet

Tid: 2-3 lektioner

Form: Genomgång av läraren varefter eleverna arbetar med frågor som de besvarar med hjälp av factlab.

Redovisningsätt: Avslutas med diskussion i stora grupper eller i helklass där eleverna får redovisa sina resultat.

Material och verktyg: Tillgång till datorer, Internet och projektor.

Pedagog: Carl-Henrik Larsson gymnasielärare hi, re och sh.

Beskrivning och syfte

Det övergripande syftet med denna uppgift är att tydliggöra och synliggöra skillnaden mellan demokrati och diktatur. Dessa båda begrepp kommer att ställas mot varandra för att eleverna skall få en uppfattning om demokratins fördelar och diktaturens nackdelar. De mänskliga rättigheterna kommer att vara i centrum. Vi skall också titta på hur ett enpartisystem påverkar livet för befolkningen i ett land. Vi tar här avstamp och inspiration i Wikipedia artikeln [Enpartistat](#) och i artikeln [Tolerans är demokratins styrka](#) på SO-rummet.se.

VAD SÄGER KURS- OCH ÄMNESPLANEN?

Lgr 11

Relevant centralt innehåll för Samhällskunskap i årskurs 7–9

- Mediernas roll som informationsspridare, opinionsbildare, underhållare och granskare av samhällets maktstrukturer.
- De mänskliga rättigheterna inklusive barnets rättigheter i enlighet med barnkonventionen. Deras innebörd och betydelse samt diskrimineringsgrunderna i svensk lag.
- Olika organisationers arbete för att främja mänskliga rättigheter.
- Hur mänskliga rättigheter kränks i olika delar av världen.
- Demokratiska fri- och rättigheter samt skyldigheter för medborgare i demokratiska samhällen. Etiska och demokratiska dilemman som hänger samman med demokratiska rättigheter och skyldigheter. Individens och gruppernas möjligheter att påverka beslut och samhällsutveckling samt hur man inom ramen för den demokratiska processen kan påverka beslut.

Lgy 11

Relevant centralt innehåll för Samhällskunskap 1b

- Demokrati och politiska system på lokal och nationell nivå samt inom EU. Internationella och nordiska samarbeten. Medborgarnas möjligheter att påverka politiska beslut på de olika nivåerna. Maktfördelning och påverkansmöjligheter i olika system och på olika nivåer utifrån grundläggande demokratimodeller och den digitala teknikens möjligheter. Politiska ideologier och deras koppling till samhällsbyggande och välfärdsteorier.
- De mänskliga rättigheterna; vilka de är, hur de förhåller sig till stat och individ och hur man kan utkräva sina individuella och kollektiva mänskliga rättigheter.
- Massmediers och informationsteknikens roll i samhället. Deras möjligheter att påverka människor och samhällsutvecklingen samt de möjligheter de ger människor att påverka. Mediers innehåll och nyhetsvärdering.
- Samhällsvetenskapliga begrepp, teorier, modeller och metoder i samband med undersökningar av samhällsfrågor och samhällsförhållanden. Exempel på metoder för att samla in information är intervju, enkät och observation. Exempel på metoder för att bearbeta information är statistiska metoder, samhällsvetenskaplig textanalys, argumentationsanalys och källkritik.
- Presentation i olika former och med olika tekniker med betoning på det skriftliga och muntliga, till exempel debatter, debattartiklar och rapporter.

Relevant centralt innehåll för Samhällskunskap 2

- Det nutida samhällets politiska utveckling utifrån historiska ideologiska villkor, till exempel mänskliga rättigheter, nationalism, kolonialism och jämställdhet, i relation till maktfördelning och ekonomiska villkor. Frågor om aktörens handlingsfrihet kontra strukturella villkor.
- Muntlig och skriftlig presentation i olika former och med olika tekniker som är vanliga inom området, till exempel debatter, debattartiklar, rapporter och essäer.

Tänk på att statistik i allmänhet och factlab i synnerhet inte presenterar några teorier eller slutsatser, **bara fakta**. Det är upp till Dig att söka, laborera och dra egna slutsatser och då få nytt perspektiv på dina "egna sanningar".

GÖR SÅ HÄR:

1. Ha en genomgång där du presenterar begreppen demokrati och diktatur. Du skall även presentera de mänskliga rättigheterna.
2. Låt eleverna läsa Wikipedia artikeln [Enpartistat](#) och i artikeln [Tolerans är demokratins styrka](#) på SO-rummet.se.
3. Ha en genomgång där du visar och förklarar de förberedda bokmärkta webbsidorna i factlab (se Genomgång längre ner).
4. Dela ut arbetsuppgifter till eleverna (se Arbetsuppgifter nedan) och hjälp dem att komma igång med arbetet.
5. Avsluta med att diskutera frågorna i grupper eller helklass. Eleverna kan även redovisa sina resultat muntligt.

GENOMGÅNG

1. Håll en genomgång där du presenterar begreppen demokrati och diktatur.
 - Visa på vilka olika faktorer som kännetecknar en demokrati respektive en diktatur. Låt eleverna fundera och själva komma fram till tydliga kännetecken och vilka skillnader som är mest slående.
 - Du skall tydligt förklara för eleverna vad ett enpartisystem innebär. Diskutera vad som skiljer ett enparti- och flerpartisystem åt.
 - Ge exempel på hur livet i en diktatur kan se ut för den enskilda människan men även på att det finns människor som gynnas i en diktatur.
 - Därefter visar du länken [De mänskliga rättigheterna](#) (Regeringens webbplats om de mänskliga rättigheterna). Presentera de mänskliga rättigheternas historia samt visa eleverna vilka de mänskliga rättigheterna är. Gå igenom och diskutera hur de mänskliga rättigheterna kan kopplas samman med de värderingar som ett demokratiskt samhälle bygger på.

2. Eleverna skall läsa Wikipedia artikeln [Enpartistat](#) och i artikeln [Tolerans är demokratins styrka](#) på SO-rummet.se. Diskutera sedan innehållet i dessa artiklar tillsammans. Låt eleverna ge synpunkter och ställ frågor om hur de uppfattar innehållet.

3. Efter att eleverna har läst ovanstående artiklar och diskuterat dessa så går läraren igenom bokmärkeslänken [Befolkning](#). Den visar alla länder och deras befolkningsstorlek vid senaste officiella mätningen 2017.

Kommentar: Vi använder denna fakta gällande befolkningen för att vi ska få en topplista med alla länder där vi sedan kan använda "Filter" och göra urval baserat på Statsskick.

4. Gå igenom bokmärkeslänken [Politiska rättigheter](#) Den visar människors politiska rättigheter i världens länder från siffran 1-7. Högre siffra indikerar att människorna i landet har mycket lite politiska rättigheter.

5. Gå igenom bokmärkeslänken [Befolkning Enpartisystem Karta](#). Den visar de länder som har statsskicket "Republik, enpartisystem" på en karta.

Kommentar: Lägg märke till fördelningen geografiskt. De flesta är gamla kolonier till de forna europeiska stormakterna.

6. Gå igenom bokmärkeslänken [Pressfrihet Enpartisystem Topplista](#). Den visar graden av pressfrihet i ett land och tydliggör att länderna med enpartisystem även har låg grad av pressfrihet.

Kommentar: Desto närmare att land ligger siffran 100 i pressfrihetsindex desto lägre pressfrihet har landet. Enligt detta index har Sverige siffran 12.33

ARBETSUPPGIFTER

1. Öppna bokmärkeslänken [Befolkning Enpartisystem Topplista](#). Välj ut 7 av länderna i listan.

Ta reda på om de valda länderna har varit kolonier, om de har några viktiga naturresurser och om det pågår någon konflikt i länderna. Skriv ner era svar och diskutera vilka samband ni kan se mellan enpartisystem, kolonialt förflutet, tillgången på naturresurser och eventuella konflikter. Använd svenska FN-förbundets hemsida Globalis, se länk nedan, när ni letar fakta om länderna ni valt.

[Globalis-svenska FN-förbundet](#)

2. Diskutera följande frågor och skriv ner era svar:

- Kan det finnas några fördelar med att leva i en diktatur jämfört med i en demokrati?
- Vilka yrkesgrupper tror ni kan dra fördel av ett enpartisystem i landet? Diskutera.
- Finns det någonting inom det demokratiska systemet i Sverige som ni skulle vilja förändra och i så fall vad och varför?

3. Nu skall vi titta närmare på hur tillgången till internet samt mobiltelefonanvändning för kunskapsinhämtning ser ut i länder med enpartisystem (senaste mätningen).

Börja med att öppna bokmärkeslänken [Tillgång till Internet och mobiltelefoner som kunskapskälla i enpartistater](#). Första kolumnen visar befolkningsstorleken i länderna, den andra kolumnen visar antalet Internetanvändare i länderna (i %) och den tredje kolumnen visar antalet människor (i%) som använder mobiltelefoner för kunskapsinhämtning dagligen. Kolla igenom statistiken och diskutera era iakttagelser.

Öppna sedan bokmärkeslänken [Hur Internetanvändningen har förändrats i enpartisystem 2014-17](#). Här ser ni hur tillgången på Internet har förändrats i enpartisystem mellan åren 2014-17. Siffrorna visar hur många % av befolkningen som har tillgång till Internet. Bläddrar ni ner ser ni att Sverige är valt som referensland. Kolla igenom statistiken och diskutera era iakttagelser. Var det som ni hade förväntat er?

Sedan öppnar ni bokmärkeslänken [Hur tillgången på mobiltelefoner har ökat i enpartisystem 2010-16](#). Här ser ni hur mobiltelefonanvändningen har förändrats i länderna med enpartisystem 2008-2012. Siffrorna anger antalet abonnemang på 100 personer. Är siffran högre än 100 anger det att vissa människor har mer än ett abonnemang- exempelvis familjeabonnemang som står på en person). Bläddrar ni ner i statistiken ser ni att Sverige är valt som referensland. Kolla igenom statistiken och diskutera era iakttagelser. Var det som ni trodde?

Besvara nu följande frågor:

- a. Diskutera på vilka olika sätt en ökad Internetanvändning och en ökad tillgång på mobiltelefoner kan sägas vara ett steg i demokratisk riktning. Hur tror ni att en ökad Internet- och mobiltelefonanvändning påverkar enpartistyret. Diskutera och skriv ner era svar.
- b. I vilka fyra länder med enpartisystem har Internetanvändningen respektive tillgången på mobiltelefoner ökat mest under perioden 2008-2011?
- c. Hur tror ni att denna ökning kan förklaras? Använd länken [Globalis-svenska FN-förbundet](#) och försök hitta orsaker till att just dessa länder har haft en stor ökning vad gäller Internet- och mobiltelefonanvändning. Diskutera och skriv ner era svar.
- d. Gör sedan samma sak med de fyra länder som har den lägsta ökningen av Internet- och mobiltelefonanvändning. Kan ni hitta orsaker till varför det just är i dessa länder som ökningen är lägst?

4. Öppna länken [De mänskliga rättigheterna](#) (Regeringens webbplats om mänskliga rättigheter). Läs igenom de mänskliga rättigheterna och diskutera frågan om de mänskliga rättigheterna uppfylls i Sverige, eller om ni kan se saker som borde förbättras. Uppfyller Sverige de mänskliga rättigheterna fullt ut? Skriv ner er diskussion.

Tänk på att statistik i allmänhet och factlab i synnerhet inte presenterar några teorier eller slutsatser, **bara fakta**. Det är upp till Dig att söka, laborera och dra egna slutsatser och då få nytt perspektiv på dina "egna sanningar".

Om du har synpunkter eller frågor gällande factlab lektioner så är du välkommen att kontakta oss på adressen: factlab@so-rummet.se